

Lausunto Varsinais-Suomen ilmastotiekartasta, hiilineutraali Varsinais-Suomi 2035 ja ilmastokestäviä ratkaisuja

886/11.03.04/2020

Rakennus- ja ympäristölautakunta 05.05.2021 § 88

Valmistelija

Ympäristönsuojelupäällikkö Carl-Sture Österman, puh. 044 458 5927

EsittelijäYmpäristönsuojelupäällikkö Carl-Sture Österman, puh. 044 458 5927
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Varsinais-Suomen ilmastotiekartta on nyt valmis. Ilmastotiekartta on laadittu maakunnan ilmastovastuujaoston johdolla ja maakuntaliiton hallitus hyväksyi sen 25.1.2021. Tiekartassa on konkretisoitu ilmastovisio ja tavoite siitä, että maakunta on vuoteen 2035 mennessä saavuttanut statuksen elinvoimaisena ja hiilineutraalina maakuntana, jossa sovelletaan ilmastokestäviä ratkaisuja.

Maakuntaliiton on tarkoitus ottaa vuoden 2021 aikana yhteyttä kuntiin sopiaakseen kunnissa tehtävän työn ja erilaisten konkreettisten toimenpiteiden koordinoinnista ja konkretisoinnista. Tiekartassa on selvitetty keskeisimmät toimenpiteet ja niiden toteutustapa. Siinä todetaan, että Suomi voi saavuttaa hiilineutraaliuden vuonna 2035 ainoastaan sillä edellytyksellä, että kunnat ja maakunnat toimivat aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kuntia, yrityksiä ja muita asianosaisia kannustetaan tunnistamaan oma roolinsa ja sitoutumaan omalta osaltaan tiekartan toimenpiteiden toteuttamiseen. Ilmastotyö tukee kuntien ja yritysten elinvoimaisuutta, kuten myös asukkaiden elämänlaatua.

Varsinais-Suomen ilmastotiekartassa on ensivaiheessa esitetty energia-, liikenne- ja maataloussektoreiden muutostavoitteet. Tavoitteena on täydentää tiekarttaa, uudistaa sitä tarvittavilta osin sekä seurata ja arvioida toteutettuja toimenpiteitä vuosittain. Uusia vuonna 2021 tarkasteltavia teemoja ovat yhdyskuntarakenne, rakentaminen ja maankäyttö sekä hiilinielut ja hiilidioksidin sidonta.

Varsinais-Suomen liiton kunnille lähettämä lausuntopyyntö sisältää kattavan kysymyspaketin (liitteenä) toimenpiteistä, joita kunta voi toteuttaa tai merkittävästi edistää energia-, liikenne- ja maataloussektoreilla. Liitto pyytää kuntien lausuntoja niiden toimenpiteiden ja tavoitteiden pohjalta, joista kunnassa on jo päätetty. Liitto haluaa myös, että kunnat nimeävät yhden tai useamman yhteys- ja vastuuhenkilön liiton ja kuntien välisen energia- ja ilmastoasioihin liittyvän yhteistyön sujuvoittamiseksi.

Kysymyspaketti liikennesektorin muutostavoitteista keskittyy suurelta osin kevyen liikenteen väylien parantamiseen pyöräily- ja kävelyliikenteen edistämiseksi ja sen turvallisuuden parantamiseksi. Muita teemoja ovat joukkoliikenteen parantaminen ja yhdyskunta- ja asumisrakenteen muuttaminen joukkoliikenteen edistämiseksi sekä fossiilittomiin polttoaineisiin siirtyminen.

Energiasektorin tavoitteeksi asetetaan fossiilisten polttoaineiden, kuten öljyn ja kiivihien, käytöstä luopuminen ja siirtyminen uusiutuvaan energiatuotantoon, lämpöpumpputekniikkaan ja lämmönvarastointiin. Energiatehokkuus ja siirtyminen sertifioitujen sähkön ja energianeuvonnan hankintaan on tärkeää. Tarvitaan panostuksia sekä biokaasun että aurinko- ja tuulivoiman tuotantoon. Hukkalämmön käyttöä on tehostettava kaukolämpötuotannossa. Kuntien on liityttävä Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen ja toteutettava siinä vahvistetut toimenpiteet.

Maataloussektorilla kunnat voivat vaikuttaa lähinnä tarjoamalla neuvontaa ja omalta osaltaan kunnan ollessa viljely- ja metsämaan maanomistaja. Tämän osalta mainitaan viljelykierto, energiatehokkuus, peltomaan ympärivuotinen kasvipeitteisyys, hiilensidonta, maan rakenne ja kestävä ruoantuotanto.

Liiton lausuntopyynnön kysymykset ovat laaja-alaisia, ja vastausten kokoamiseksi toukokuun loppuun mennessä kaupungin kaukolämpöyhtiö, kiinteistölaitos, liikenneyksikkö ja tekninen yksikkö on osallistettava työhön ympäristöosaston kanssa. Ympäristönsuojelupäällikkö voi ottaa tehtäväkseen koordinoita työtä ja koota vastaukset tähän ensimmäiseen kysymyspakettiin.

Monissa kunnissa on jo asetettu energia- ja ilmastotavoitteita. Myös Paraisilla kaupunginvaltuusto on toukokuussa 2018 päättänyt, että kaupunki liittyy Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen 2017–2025. Tämän sopimuksen tavoite kunnille oli energiankulutuksen vähentäminen 4 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ja 7,5 prosentilla vuoteen 2025 mennessä. Kaupungin kiinteistötoimi on vuonna 2018 kartoittanut kaupungin kiinteistöt diplomityön muodossa ja tekninen jaosto on samana vuonna vahvistanut energiainvestointien periaatteet. Energiatehostamiseen oli tarkoitus ryhtyä sekä kustannusten näkökulmasta että tavoitellen päästöjen vähentämistä ja kestävä ja ympäristöystävällistä kehitystä. Jaosto linjasi, että öljylämmitteisissä kiinteistöissä lämmitysjärjestelmä tulee korvata lämpöpumpputekniikalla. Sähkösopimukset tulee tehdä 100-prosenttisesti uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun sähkön hankkimiseksi. Jaosto antoi myös Paraisten Kaukolämpö Oy:lle tehtäväksi tarjota aurinkovoiman toteuttamista kaupungin kiinteistöihin ns. PPA-rahoitusmallin avulla.

Paraisilla on sovellettu energiatehokkuussopimuksen periaatteita, diplomityössä selvitettyjä asioita on tietyiltä osin hoidettu, mutta toimenpiteitä Paraisten kaupungin liittämiseksi Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen ei ole saatettu päätökseen. Sopimukseen liittyessään kunnan on sitouduttava toimenpiteisiin, jotka edellyttävät muun muassa lähtötilanteen kuvausta, uusien tavoitteiden vahvistamista, vastuuhenkilöiden nimeämistä, seurantaa ja raportointia, jossa arvioidaan toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tätä varten pitää nimetä koordinoiva vastuuhenkilö, jolla on hyvä tuntemus muun muassa kiinteistöjen energiankäytöstä (lämpö, sähkö ja vesi), koneiden ja ajoneuvojen käytöstä, kaupungin eri työprosesseista sekä eri tavoista saada työ- ja virkamatkoista ilmastoviisaampia.

Kaupungissa on jo melko pitkään tehty toimenpiteitä ympäristöystävällisemmän energiankäytön ja energiasäästöjen saavuttamiseksi. Kaupunki on nyt vuonna 2021 uusinnut sähkösopimuksensa ns. ekotakuusopimuksiksi, joiden mukaan

sähkön tulee olla 100-prosenttisesti uusiutuvilla energianlähteillä tuotettua. Paraisten kaukolämpöyhtiön verkon kautta jaettava lämpö tuotetaan yli 50-prosenttisesti biopolttoaineella (puu) ja lisäksi yli 46 prosenttia tuotetaan prosessilämmöllä eli paikkakunnan suurteollisuuden hukkalämmöllä. Tämä on valtakunnallisesti erittäin hyvä tulos. Kaupungin liikenneyksikkö on usean vuoden ajan vaihtanut systemaattisesti vanhoja katuvalaisimia energiatehokkaisiin led-valoihin saavuttaen näin merkittävää käytetyn sähköenergian säästöä. Paraisten kaupungintalon ja Nauvon aluekonttorin katolla on aurinkopaneelit, lisäksi kaukolämpöyhtiö on investoinut aurinkopaneeleilla toimivaan 10 kW:n sähköntuotantoyksikköön. Kaupunki on myös kehittänyt ja omistaa nyt ainutlaatuisen aurinkovoimalla käyvän, liikuteltavan voimalaitoksen, "sunplugged", jota voidaan käyttää sähkön tuottamiseen, kun erilaisia tapahtumia järjestetään paikoissa, joissa ei ole kiinteää sähköverkkoa.

Kuntia kehoitetaan usein hankintoja koskevien periaatteiden ja lainsäädännön kautta ottamaan ympäristöasiat huomioon entistä laajemmin, minkä myötä energiatehokkuus on sopiva hankintakriteeri hinnan ja muiden arviointiperusteiden ohella. Julkisten hankintojen yhteydessä tehtävillä valinnoilla voi olla merkittävä vaikutus tuotteista ja palveluista aiheutuvaan energiankulutukseen ja niistä aiheutuviin ilmastovaikutuksiin koko niiden elinkaaren ajan.

Oheismateriaali

Lausuntopyyntö

[Linkki Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaan 2030](#)

[Linkki kuntien kysymyslomakkeeseen energia-, liikenne- ja maataloussektoreista](#)

Ehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää, että ympäristönsuojelupäällikkö koordinoi ja kokoaa vastaukset maakuntaliiton ensimmäiseen lausuntopyyntöön Varsinais-Suomen ilmastotiekartasta ennen toukokuun loppua yhteistyössä kaupungin kaukolämpöyhtiön, kiinteistölaitoksen, liikenneyksikön ja teknisen yksikön edustajien kanssa.

Parainen on toteuttanut jo useita toimenpiteitä, joita voitaisiin tehdä näkyviksi ilmastotyön avulla. Varsinais-Suomen kestävä kehitys ja energia-asioiden palvelukeskus Valonia, jonka pitkäaikainen jäsen Parainen on, toimii ilmastotyössä kuntien apuna ja tukena. Ilmastotoimenpiteisiin liittyvä yhteistyö Valonian kanssa voidaan aloittaa välittömästi.

Ilmastotiekartan kautta kunnille määrättyjä toimenpiteitä on muokattava aktiivisesti ja ajan myötä täydennettävä. Mikäli työssä halutaan onnistua, kaupungin on asetettava työtä varten monialainen työryhmä. Konkreettisia toimenpiteitä varten tarvittaisiin resurssihenkilö, jolla on hyvä tuntemus kaupungin prosesseista, vähintäänkin hanketyöntekijäksi käynnistämään työ. Jotta ilmastotyö tuottaisi toivottua tulosta, kaikki osastot ja toimialat on osallistettava osallistumaan työhön ja vastaamaan omalta osaltaan sovittujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Työ toimenpiteiden parissa, joita kaupungin on toteutettava Varsinais-Suomen ilmastotiekartan tavoitteiden saavuttamiseksi, on koordinoitava kaupungin muun strategiatyön kanssa, mutta se tulee edellyttämään myös erillisiä toimenpiteitä.

1.10.2021 jälkeen, uuden valtuuston aloitettua, kaupunginhallitus voisi nimetä ja asettaa koordinoivan työryhmän, jossa olisivat edustettuina myös kaupungin luottamushenkilöt, toteuttamaan pitkän aikavälin ilmastotyötä Paraisilla.

Päätös

Jäsen Saila Routio ehdotti seuravaa lisäystä kaupungin toimenpiteisiin; Mahdollisuus osallistua kokouksiin ja työryhmiin etäyhteyksin sallitaan myös jatkossa pandemian väistyttyä.

Esittelijä yhtyi lisäykseen. Ehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksianto

kirjaamo@varsinais-suomi.fi, kaupunginhallitus